

ZEMPLÉNI UJSÁG

POLITIKAI HIRLAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. szám.
Megjelen hetenkint kétszer:
Szerdán és szombaton reggel.

Főszerkesztő: Főelős szerkesztő: Főmunkatárs:
Ifj. MECZNER GYULA. BIRÓ PÁL. Dr. HÁM SÁNDOR.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 korona, félévre 6 kor.,
negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 12 fillér.

A mi új magyar iskolánk.

— Az állami polgári leányiskola. —

Sátoralja-Ujhely, aug. 16.

Ugyan ki ne ösmerné ez új állami kulturintézet létesítése körül folytatott akciót és reakciót. Csak úgy döltek az újsághasábok a polgármester ellen, amiért a polgári leányiskola létesítését a legelkeszebb buzgalommal vitte keresztül a városnál. Mindig hangoztatván, hogy ennek a fontos és szükséges iskolának létesítése, nem lesz a város terhe, mivel azt az állam úgy is át fogja venni.

Mikor azután a képviselőtestületet ez a papirosan felfújtott műhangulat nem tudta a polgármester erős és határozott akciójától eltántorítani, akkor a düh tulajdonképpén próbálták az ügyet a személyeskedés terére is átvinni, különös előszeretettel viccelődve azon, hogy ez ügyben minek járt a küldöttség a közoktatásügyi miniszternél, minek állítja a polgármester, hogy ígéretet bír az intézet állami átvételére, mikor ez úgy sem fog megtörténni.

És hogy az ellenhangulat hamis álláspontját több pillanatnyi hatással vezessék, azon nyargalásztak, hogy ez az állami kezelésbe való átvételről szóló mese csak maszlag arra, hogy újabb megterhelést róhassanak a város polgársága nyakára.

Tudjuk nyívan, hogy a mi józan közönségünk nem egykönnyen ül fel az olyan műlovarnak, aki mindig a hangzatos „polgárság” nevében és érdekében „jelszóval sarkantyuzza egy-két hivecskét, azt hívén, hogy ezzel a fogással azután a józan ítélőképességgel ren-

delkező közvélemény szemére is felrakhatja a sötét szemüveget.

Tudjuk, hogy közönségünk remélt és mindig hitte, hogy a küldöttséget vezető Dókus Ernő orsz. képviselő kezében igen jó helyen van az ügy. Tudjuk, hogy a közönség azt a műhangulatot keltést nem hogy komolyan nem vette, de nagyon is le tudta szálítani silány értékére. Csak éppen azért jeleztük még ezt is, hogy az állami polgári leányiskoláról mint ilyenről referálván ez ügy sötét háttérét vázolván, a jelen képe annál világosabban tűnjék elő, teljes valóságában, szépségében és igaz értékében.

A jelen képe pedig az az örömdetes tény, hogy a *sátoralja-ujhelyi állami polgári leányiskolát az állam átvette*. Sátoralja-Ujhely város polgársága, de nemcsak, hanem Zemplénum összes lakossága gazdagabb lett egy olyan kulturintézettel, amely kincset képez, értékes, nagyon becses kincset éppen nálunk, ahol bizony egy ujonnan felfedezett áramlat nagyon is megtanít bennünket minden olyan legeslegkisebb épületke megbecsülésére, ahol magyar nyelvre oktatnak, magyar szellemet plántálnak, magyar történelmet tanítanak.

Igaz ugyan, hogy akkor már volt egy polgári leányiskolánk a „Carolineum” leánynevelde kebelében. Értékes, becses iskola, a melynek jóhíre ma is mint mindig igen széles körben ösmertes. Ámde már évekkel ezelőtt kevésnek bizonyult ez az intézet arra, hogy Zemplénumban a magyar kultúrát a nőnevelés terén kellően fejlesztesse, annyira kevésnek, hogy nemsokára a mai

sem nézte, hogy kormánypárti vagy ellenzéki-e, ha valakinek szívességet tehetett, szintén buzgólkodott ügyében.

De az öreg soha sem volt népszerű, már tudniillik azok előtt, a kik olvasni szoktak s nem lehetett megmenteni az összes művei kiadásával. Az embereknek még mindig az visszhangzott a fülemben, a mit 1848-ban irt Vas Gereben a Táncsics agitálására, hogy:

— Bolond kend, Táncsics.

Nekem is az jutott eszembe, valahányszor az öreg prédikálni kezdett előttem. Észrevette, hogy nem vagyok jó tanítvány, abba hagyta az oktatást s azontul gunyos udvariassággal mindig csak urfinak cimezgetett. Az én aranygombos két frakkommal sem tudott kibékülni, a mi akkor a legújabb párisi divat volt s mely alatt, hogy a népért doboghasson egy ifjú szíve, nem bírta elhinni a népnek az az embere, ki 48-ban komolyan ajánlotta lapjában, hogy törüljék el az ország megszólítását s hívja ezentul minden ember egymást kendnek.

Az öreg Táncsics szociálistikus elvei azonban vajmi távol estek a szocial-demokrácia tanaitól, mely nem is-

két polgári leányiskola is alig lesz képes eleget tenni az egész vármegye igényének.

Ha elgondoljuk, hogy egy ily nagy vármegye nőnevelése körül mily nagy jelentőségű akciót vitt keresztül a polgármester, a képviselőtestület és a küldöttség, — ám itélje el az igazságos közvélemény — nem-e a polgári hálálansággal határos rosszakaratu negligencia volna nem nyilvánítani azt a mély és igaz köszönetet, amely most mindenfelől őszintén és lelkesen nyilvánul az iskola létesítői iránt.

Milyen szánalmas és keserű tény volt az, hogy Zemplénum vármegye közönsége, már mintegy az iskolai nevelés első percitől a szomszéd nagyobb városok polgári leányiskoláiba kénytelen küldeni a gyermekeket. Ha fáj, mikor a neveltetés kötelessége iskolahiány miatt leszakítja a gyermeket az anyai szívről, kibocsátja az apai gondoskodás szárnyai alól az idegen világba, kétszeresen fáj ez a mikor a leánygyermeket kell kivinni a szülői házból, a leánygyermeket, kinek éppen ebben a legfogékonyabb korában, a nevelés legérzékenyebb idejében: a női hivatás érzetének legszebb zománcát vonhatja lelkére az anyai gondoskodás, az anyai szív közelsége, a sokszor szükséges és mégis édes anyai szigor köztelensége, őszintesége és melegsége.

Am ezek után is nem-e el kell ismernünk, hogy a polgári leányiskola létesítése Sátoralja-Ujhely r. t. város haladásának olyan eklatáns, fényes és nagyszerű dokumentuma, amelylyel a városi újjászervezés értéke most már a maga rea-

mer hazát, sem nemzetet. Táncsics tősgyökeres magyar volt minden ízében, hazája szabadságáért rajongó s kétszeri fogságát is hazájáért szenvedte. Első ízben 1848. március 15-én mint a sajtószabadság mártírját szabadította ki a nép fogságából s diadalmenetben hozta le Buda várából. Másodszori elítéltetése a Bach-korszakban épp oly igazságtalan volt, mint az első s az állítólagos összeesküvés a gimnázista fiukkal semmivé törpült össze; de az abszolút uralom elrettentő példát akart s természetesen elítélték őket. A gyerekeket rövid időre, de Táncsicsot, ha jól emlékszem, tíz évre.

A fiuk igen bátran viselték magukat a törvényszék előtt s Kaas Ivor olyan demokratának vállotta magát, a ki előbb embernek született, nem bárónak.

E tárgyalás alkalmával tünt fel Szilágyi Virgil mint védő s szónoki hírneve és népszerűsége onnan kezdődött. Addig sikertelen próbálgatta gyarló novellák írásával elérni a dicsőséget; most egyszerre híres emberré lett.

Csak a Bach-kormány ostobasága láthatta abban az állam felforgatásának veszélyét, hogy egypár diágyerek le-

lításában is világosan mérlegelhető, az iránt most már a bizalom és a békés együttműködés vágya ébreszt kedvet és igaz lelkesedést.

Az az akció, amely fáradhatatlan buzgalommal, küzdelmek árán is diszes palotával emelte a város külső képét, az egész vármegye nőnevelését megbénító hiányt pótolta és minden egyéb megterhelés nélkül kivívta fényes győzelmét a mi kulturánk fellendítése érdekében, megérdemli, őszintén, igazán megérdemli, hogy a dicséret és elismerés legszebb hangja által, bátorítást és buzdítást nyerjen a jövő munkájára, bizalmat és támogatást nyerjen a terveit és szándékait iránt, örömet és lelkesedést fakaszson folyton folyvást előnyomuló sikeres működésében.

Ugy a hogy ezt most nancsak Zemplénum vármegye és Sátoralja-Ujhely r. t. város közönsége őszintén és igazán érzi, hanem a milyen tüzzel a magyar kultúra fejlesztésének kötelességérzete iránt bennünk a hazafias felbuzdulás lobogó lángja ég.

Sátoralja-Ujhely, aug. 13.

A gönczi levél hatása a kerületben. A Bauj-Szántóról írják, hogy Károlyi Sándor gróf ismeretes és a szabadelvű, valamint szabadelvű függetlenségi politikai körökben és sajtóban elítélt szélső-agrarius gönczi levele a gróf kerületében igen rossz hatást tett. Ezután, nemcsak hogy szó sincs Károlyi Sándor gróf egyhangú megválasztásáról, ami eddig mintegy biztos volt, hanem a kerület a gróffal szemben ellenjelöltet állít. Még pedig szabadelvű függetlenségi programmal.

irogatta a Táncsics Mihály bácsi könyvecskéjét, mikor már körültekintően minden mozgott és ingott s a feltámadó áramlattal szemben már csak idő kérdéseinek látszott, hogy mikor következik be az abszolútizmus és a germanizálás csődje Magyarországon. A beamterek hűledeztek és nem értették, mi történt. A holtak hitt nemzet fölébredt.

Minden összebeszélés, minden szervezés nélkül történt az a mozgalom, hiába fürkésztek összekötő szálait. Magától jött. A fanatizmus tespedését oly élénkséggé váltotta fel, mely mindent magával ragadott. A császári kormány bálmulva látja, mint úti föl fejét mindenfelé az ellenszegülés.

Az egyetemi ifjak a magyar nyelven való oktatást követelik s a vakmerőket nem zárják ki az egyetemről. Október 27-én, a Kazinczy születésének évszázados ünnepélyén, a muzeum termében egy csapat fiatal jogász magyar ruhában jelenik meg s nem bűntetik meg.

Pár hét alatt a magyar ruha hódító körutat tett az egész országban. Eleinte némi habozással fogadtuk. Az emberek megbámulták az utcán a nemzeti színház tagjait: Szerdahelyit, Lend-

TÁRCA.

Visszaemlékezések.

Táncsicsék. A magyar ruha. Szent István napja.

Az öreg Táncsics kint lakott a Józsefváros végén, az üllői-úti árvaház tájékán, hol egy nagy üres telke volt, melyet még 1848 előtt szerzett s azon valami kis kunyhóféléje, ahol meghúzódott.

Nagyon szegény sorsban élt és saját tapasztalásából ismerhette a szegény ember baját. Később, mikor aggkorára sorsa kissé jobbra fordult, a hetvenes évek elején kölcsönvett pénzzel házat épített azon a nagy telken. De vajmi rövid ideig tartott a háziur dicsősége. Lakói csupa szegény emberek voltak, a kik nem tudták megfizetni a házbért, ő maga aztán nem tudta fizetni a kölcsön törlesztését s nagyon keservesen panaszkodott, midőn ez időben találkoztam vele. Jó emberei megpróbálták összes műveinek kiadásával segíteni rajta. Lónyay Menyhért, az akkori miniszterelnök, ki soha

A MEGYE ÉS A VÁROS.

A cigányügy rendezése.

— Községbeliek panasza. —

Tokaj, aug. 15.

A belügyminiszter rendeletet küldött a cigányügy rendezése tárgyában, melyben egyúttal utasítja a vármegyét, hogy addig is, míg az egységes munkálatok elkészülnek, a járási főszolgabírók, a megyebeli csendőrszakaszparancsnokok és az egyes községi előjárók meghívásával állapítsák meg értekezletileg azokat a rendszabályokat, és óvintézkedéseket, melyek a cigányok garázdálkodásának megállítására legalkalmasabbaknak látszanak s azok végrehajtása iránt saját hatáskörükben intézkedjenek.

Az első lépés tehát az idézett rendelettel a cigányok által okozott veszedelmes állapotok megszüntetésére immár megtétetett. Midőn ezt örömmel konstatáljuk, nehezen várjuk az eredményt, különösen mi falusi és tanyai lakosok, kik az élősdű kőborcigányok zaklatásainak közvetlenül ki vagyunk téve.

A felületes megfigyelő el sem tudja képzelni, hogy a föld népe mit szenved ezektől. Kuruzslás, ebből származó zsarolás, rablás és gyilkosságra van alapítva megélhetésük, — a kisebb lopások náluk csak mindennapi szegényes kenyér, ez csupán aprópénz. A lékereskedés, lókupekedés csak cím a most elősorolt manipulációk leplezésére, a mitigazolnak: a hamis járatok elkobzása és egyéb kutatások közben felderített tények.

Ezen kívül a kőborcigányok számos mizériának a terjesztői. Még most is emlékeztünkben van, hogy a kilencvenes években Pécsen pusztított himlőjárványt, — mely a város gyermekeinek legnagyobb részét elvitte — a sátoros cigányok hurcolták be, kocsijaikban rejtve a himlős csemétéiket.

Mennyi dolgot adnak másrészt a hatóságoknak illetékesség megállapítása katonai, büntető, mezőrendőri és toloncügyekben A büncselekmények ismeretlen tetteseknek legnagyobb része körülbelül közöttük van.

Ha megfigyeljük őket, igen érdekes tapasztalatokra jövünk arra nézve, hogy minő fufanggal élnek, teljesen kiismerni őket lehetetlen. Talán többen látták már a t. olvasók közül, hogy a határban lévő utakat szegélyező fákra itt-ott egy-egy fehér, gyakrabban színes rongy sőt egész ruhadarab van feldobva. Ez nem más mint a sátoros cigányok utjelzője. Ezen nyomon haladnak a karavántól harácsolásra elmaradottak. Ezen jeltől még azt is megtudják határozni a cigányok, hogy az illető uton az országos Kolompár dinasztia, a Szabolcsmegyei Makula nemzetség, a Lakatos, a hamis Sári vagy a Rostás Lidi ivadéka vonyult el. Különbözik ma már a csendőrség is tisztában van ez utjelzőkkel, csupán a nem-

vaít, Felekit, a kik ezt az új divatot kezdték. De mikor a fiatal Károlyi grófok, Szapáry Gyula, Keglevich Béla s az egész mágnásvilág felölti a magyar ruhát, rohamosan terjed s az egész főváros, aztán a vidék, minden ember magyarba öltözik, férfiak, nők, fiatalok, öregek.

Az elnyomott magyar szellem ébredett föl azzal az öltözettel. A mai nemzedéknek már szinte érthetetlen lelkesedés szállt végig az országon. Jóka lángoló versben énekelte meg, hogy: »Ismét, ismét viseljük hát azt a mentét, azt a dolmányt.« Utcáhozsat pengettek a tarajos sarkantyúk, saszollas kucsmák, délceg, zsinóros, sujtásos ruhák rég elmúlt századok képét varázsolták vissza.

A frakkot sutba dobták. A gyűlölt Bach-korszak jelvényét látta benne mindenki. Az 1860-iki farsang báljain már fekete attilában s fekete vagy piros magyar nadrágban jelentek meg a férfiak mind, a hölgyek zsinóros ptykés pruszlikban, dagadó ingvállban.

Hogy ebbe a nemzeti divatba aztán mindenféle tulzás is vegyült, az a kedélyek akkori izgatottsága mellett nagyon természetes. Csodálatos alaku-

zetséget nem tudja a jelekből megállapítani. A sátoros cigányfufangnak egyike például az is, hogy asszony-népe a falusi udvaron, vagy az utcán elhaladva, a kerítésen át, a baromfi-aknak igen óvatosan mérgezett kenyér-golyóbisokát dob. Másnap a gazdaszszony szomorúan látta, hogy egynehány baromfi ismeretlen okból elpusztult. A legnagyobb impertinencia pedig az, hogy ilyenkor kéregetés örve alatt beállít az illető cigányasszony vagy hozzártatózója s elviszi az alamizsnára ráadásul adott biztos prédát, az elhullott baromfit, s a gazdaszszony örül mert legalább megmenekült eltakarításuktól. Nem lehetetlen különben, hogy az egyes községekben szórványosan előforduló baromfivész a sátoros cigányok idézik elő, valamint az sem, hogy némely állati betegségek csirait a közlegelőinket bitorló s a közutainkból itató cigányok lovai terjesztik.

Tessék csak megnézni, hogy egy-egy tokaji, b.-keresztúri, tarczali vagy rakamazi országosvásárt megelőző és követő napokon, milyen utálatos hordák vannak megszállva a Tiszamenti községekben és határában. Itt keresik messzevidékről jött emberek elvesztett lovaikat s egyéb ingóságait. Innen intézik a kőborcigányok kirándulásait a vidékre és a szomszédos vármegyékbe. Valóságos életveszedelem például a sárospataki réten keresztül utazni, a hol a csendőrök, pénzügyőrök és mezőrendőrök valóságos élet-halálharcot vívnak czekekkel a vakmerő, vérengző s a mellett löfegyverekkel ellátott bestiákkal.

Garázdálkodásukkal szemben folytonos rettegés között, csak áldozatok árán és így is, csak nehezen védekezhetni, mert megyei rendőrségünk nincs, erről ugyan a mi viszonyaink között szó sem lehet, s így a községi előljárók megfelelő karhatalom hiányában, másrészt pedig a bosszuáló cigányterrorizmus hatása alatt lanyhán bálnak velük.

Ha gróf Rádai Gedoon teljhatalmu királyi biztos minőségében a hatvanas évek végén, illetve a hetvenes évek elején rövid másfél év alatt teljesen elsöpörte a délvidék rablóvilágát, melynek számai a szomszédos tartományokba, sőt európaszerte is elágtak, miért ne lehetne a cigányok garázdálkodását, ha a humánus eszközök célhoz nem vezetnének, akár drasztikus módon is megtörni?

A közvetlenül érdekelt vidéki lakosok kíváncsian várjuk a rendezés eredményét.

—r.—v.

(Tanácsülés. Székely Elek polgármester elnöke mellett Sátoraljauhely r. t. város tanácsa Hétfőn délután ülést tart.

s bámulatosan kisujtásozott ruhák jelentek meg, rikitó színek, parasztos, ólompitykés kurta dolmányok, cifra szűrők, csákányok, fokosok, buzogányok s óriás nagy farkós botok a kézben. A Széchenyi sétáterén zeneestélyek voltak akkor díszes közönséggel s egyszer látjuk, hogy bejön egy csapat fiatal ember lobogó ingben, gatyában, egész parasztosan öltözve.

Később lassankint kezdett átalakulni ez a magyar viselet, európaiasabb szabást kapott, csak egy kis zsinór maradt még rajta, aztán az is eltűnt. A nők előbb tették le, aztán a férfiak. 1867-ben már csak nehény öreg ur s a szél-öbál egy pár lelkes hive viselte. A frakk visszanyerte régi helyét a báltermekben. Hiába próbáltak új hadjáratot indítani ellene. Hiába irt Tóvölgyi Titusz röpiratot, hogy: »Nem kell frakk« s hiába osztogatták azt a hordárok Pest utcáin. Hiába vivott még párbajt is gróf Eszterházy Mihálylyal, a ki őt nagyon bámuló szemekkel találta megnézni a magyar ruhájában egy bálon. A magyar öltözetet nem lehet többé rehabilitálni.

Csak tüntetés volt az nemzeti létünk mellett akkor, mikor még nem

HIREK.

Petőfi ünneplés ügye.

Sátoraljauhely, aug. 16.

A nyári humor ezt is megteremtette nálunk. Az Egyetértés nyomán lapunk egyik munkatársa közölte, hogy a fővárosban augusztus 11-ikén Petőfi ünnep lesz. Akik az újságírói szokásokat ismerik, jól tudják, hogy a lapok az ilyen három-négy soros híreket minden átvilágítás nélkül szokták átvenni. Ezt nevezik szerényen »ollozás«-nak. Nos hát — oh mea culpa, mea culpa sôhajtoz most munkatársunk — ő ezt a hírt azzal a kicsiny — és nyilván sajtó hibával vette át aminővel az Egyetértés is közölte. Am ez a F. H.-nak nem volt inyére. És hogy a téma hálásabb és a helyi humor kedélyesebb legyen — vagy talán mert bizonyos antagonizmussal van a liberális függetlenségi Egyetértés és munkatársai iránt és így talán nem szokta olvasni a lapjukat — hát csak a Zempléni Ujságot választotta ki élcelődő szellemeskedése trenirozására.

Hogy még nagyobb kedve keressék tisztelt lapunknak az élcelődéshez hát közzétesszük az Egyetértés keddi számának Hétfőről kelteztetett újdonság rovatában megjelent azon tudósítást, amely erről az augusztus 11-ikén tényleg megtörtént Petőfi ünnepről a következőket közli:

— Petőfi ünnep a fővárosban. Budapest függetlenségi érzelmű polgárai szép ünnepély keretében emlékeztek meg tegnap este (t. i. vasárnapon) a szabadságharc lánglelkű dalnokáról, Petőfi Sándorról. A Baross-utca 45. szám alatt lévő vendéglői helyiségben gyűltek össze a hazafias polgárok, hogy leróják a kegyelet adóját a nemzet egyik legnagyobbik fia iránt. Nyolcz órakor már zsufolásig megtelt a nagy terem, a hol az ünnepélyt tartották. Szép asszonyok, leányok töltötték meg az első padsorokat, a kik valamennyien lelkesedéssel hallgatták az előadókat. Többen mint 600-an szorongtak már a teremben, mikor dr. Barta Ferenc az ünnepélyt megnyitotta. — Utána Solymosi Márton tartotta meg szép ünnepi beszédjét. Összehasonlította Petőfi híres költeményeit Kossuth lángoló beszédjeivel s a közönség nagy tetszése mellett magasztalta a magyar nemzet halhatatlan dalnokát. Beszédje végeztével szünni nem akaró taps hangzott fel a teremben. Kornai István és Dura Máté szép alkalmi költeményeket szavaltak. Az ünnepély után lakoma volt s a kedélyes társaság reggelig vigadott együtt.

Lám hát mégis megtörténhetett — megjegyezzük, hogy nagy örömmünkre — az, a mit a F. H. lehetetlennek tart, hogy augusztus 11-ikén tényleg ünnepelték Petőfit.

Egyébként ajánlunk valamit az

volt semmi nemzeti önállásunk. Mikor minden módot és minden alkalmat meg kellett ragadni kifelé annak nyilvánítására, hogy létezzünk, s befelé a nemzeti önérzet ébresztésére.

S ebben a nagy munkában előjárt két oly tényező, melyek ma cseppet sem dicsekedhetnek népszerűséggel, melyeknek érdemét azonban az alkotmány visszaszerzése körül nagy vakság volna el nem ismerni. Az arisztokrácia és a klérus az, a magyar főuri rend és a magyar katolikus papság.

Mi, a kiknek ifju korunk arra az időre esett, soha sem felejthetjük el az 1860-iki Szent István napját. Nem egy vallás, hanem egy egész nemzet nagy ünnepe volt az, melynek visszhangja megremegetté Bécsét. Láttunk azóta fényesebb ünnepélyeket, de a lelkesedésnek azt az elementáris erejét soha sem láttuk. Akkor érezte először ez a nemzet, hogy nincs elveszve s vissza kell nyernie szabadságát.

A tömérdek ezer ember, a ki az ország minden részéből a fővárosba özönlött, ragyogó arccal tódult föl már hajnalban Buda várába. Nemzeti zászlóink lengtek ott s a hatóság nem merete meggátolni. Nemzeti zászló alatt indult

ország és a vármegye összes ünneplő közönségének, együttesen és külön-külön, hogy ha ezentul szívük sugallata szerint akarnának ünnepelni, kérjék ki előbb tisztelt lapunk magas véleményét és csak azután engedjenek szabad folyást érzelmeiknek.

Általában észrevesszük, hogy t. lapunk különös kedvteléssel írja az élcelődő vicces cikkekészkéket. A multkor is egy emlékeztető nap két aktusát megörökítő füzetről ilyen zsánerben írván az egyik beszédbe, mikor ottan egy szóval sincs megemlítve, hogy a jelzett mondatot Petőfitől idézik, ő azt Petőfi idézetnek imputálja, nyilván csak hogy egy kedélyeskedő cikkekészkével szórakoztassa olvasóit.

Ez tagadhatatlanul elismerésre méltó újságírói buzgalom. És ebből a derűre-borura való viccelődésből egy ténny mindenesetre örvedetesen konstatálhatunk. Azt ugyanis, hogy Zempléni vármegye zsurnálisztikája oly szédületes fejlődésnek indult, hogy immár van — élelapja is.

— Személyi hír. Hadik Béla gróf főispán csütörtökön délután Tavarnáról visszaérkezett Sátoraljauhelybe. — Senyei István báró orsz. képviselő csütörtökön Baden-Badenből visszaérkezett Pácinba.

— Szent-István napja. Minden magyar kegyelettel ünnepli Szent-Istvánnak, Magyarország első királyának emléknapját. A r. k. templomban, a hol a polgári és katonai hatóságok testületileg vesznek részt, d. e. 9 órakor ünnepélyes mise lesz, a melyet Katinsky Géza plébános fényes segédlettel szolgált.

— Augusztus 18. Ó felsége a király születésének 71. évfordulóját alattvalói hódolattal ünnepli a magyar nemzet. A helybeli r. k. templomban d. e. 9 órakor hálaadó isteni tisztelet lesz. — Az ev. ref. templomban 10 órakor lesz isteni tisztelet.

— A Dókus-család. A közpálya terén Zempléni vármegyében igen sokat foglalkoztak már a Dókus család egyes tagjaival. Most éppen a család dalis foglalkoznak. Eleddig visszamenve a messze-messze multba, Zempléni vármegye főispáni székében és a közpályán elképzelhető minden szép és nehéz funkcióban, kiállva az ezzel járó jogos kritika őszinte és nemes bírálatát, tiszta liberalis tradícióinak népszerűségén épült meglek rokonszenv kísérte és kíséri mindig a családot. — Ugy volt, hogy a Dókus név örökös nélkül fog a história részére maradni. Ma már nem úgy van. Dókus László ifju neje, szül. Payoss Anna egészséges fiu gyermekkel ajándékozta meg.

— Esküvő. Kornstein Jenő kereskedő, a sátoraljauhelyi izr. nőgyógyász titkára, e hó 27-én Rozsnyón örök hűséget esküszik Gutlohn Anna kisaszonynak, dr. Gutlohn Henrik rozsnuyói orvos leányának.

az egyházi körmenetre a Szent István-társaság s a primás diszhintójának baktáról Kormos Béla és két más jogásztársa lobogtatták a nemzeti zászlót a nép ezreinek örömrivalgása közt

Most hallottuk először nyilvánosan hirdetni az egyházi szószékről Magyarország régi dicsőségét s jövőndő reményét. Róder Alajos beszélt a Szent István, a Nagy Lajos, a Hunyadiak országáról, melynek nem szabad elenyésznie. S a hercegprímás, az ősz Szcitovszky, az őt üdvözli küldöttségekhez így szólt:

— En magyar vagyok és ha a mióta az esztergomi érseki székben ülök, mindig megtettem, megmondtam, a mit a haza érdekében tennem és megmondanom kellett, azzal csak kötelességemet teljesítettem. Szent István király nyolcszázados országát ideiglen meg lehet ugyan ingatni, de nem lehet megsemmisíteni. Kiállt már e haza sok nagy förgeteket. Bizzunk istenben.

S a lelkesedés ama magasztos perceiben mindenki istenben bízott. Képzletünkben láttuk már a szebb hajnal hasadását.

— A magyarhoni ág. hit. evangélikus egyetemes egyház gyámintézete ez évi rendes közgyűlését szeptember 21. és következő napjain tartja Sátoraljaujhelyen. Ez a közgyűlés a gyámintézethez negyvennegyedik közgyűlése lesz, melynek napirendjét az elnökség következőleg állapította meg: A közgyűlést megelőzőleg az egyetemes gyámintézeti bizottság, tekintettel a Miskolcra időző protestáns irodalmi társaságra, ez évben kivétel nélkül Miskolcra, f. év szeptember hó 20-án délutáni 4 órákor a miskolci ág. hitv. ev. egyház tanács-teremben előkészítő ülést tart. Ezt az ülést folytatják ugyanott ez év szeptember hó 21-én déltől 8 órákor. Aznap a déltől 11 órákor Miskolcra induló gyorsvonattal a gyámintézeti tagjai Sátoraljaujhelyre utaznak s ide déli 12 ó. 55 p-kor érkeznek. Szeptember 21-én délután 4 órákor a központi bizottság Sátoraljaujhelyen az evang. lelkesülőkben ülést tart, a végleges megállapodások céljából. Ezután esti 7 órákor ismerkedési estély és közös vacsora a „Bock” szállodában. Vasárnap, szeptember 22-én, reggeli 9 órákor a sátoraljaujhelyi ág. hitv. ev. imhában istentiszteletet, Materny Imre nagyváradi lelkész szent beszédével.

— Izraelita magyar hitszónok. Sátoraljaujhely statusquo izraelita hitközsége már esztendő előtt megindította a mozgalmat, hogy magyar hitszónoka legyen. A hazafias mozgalom a hitközség vezetőségének intelligenciáját és honpolgári, derék érzelmeiket dicséri. Sőt a mi még dicséretesebb e mozgalom sikerén különösen közreműködik az intelligencia azon része, amely a már egyszer szereplő szónokot, szónoklásra a mai szombatira ismét meghívta. El akarván szólni azt a kedvezőtlen hangulatot, amit az első debüt tett. Ismételjük, dicséretes pedantéria mert ha szép és hazafias maga a mozgalom, rendkívül fontos az, hogy ha már áldozatot hoznak hát jeles és kifogástalan szónoka legyen a hitközségnek. Különösen figyelniük kell arra, nehogy — a miről szótében suttognak — holmi kicsinyes érdekek érvényesülhessenek egy ily fontos kulturális és közérdekű hitközségi kérdésnél.

— Dalos ünnep Kassán. Mintegy harminc daltársaság nagy versenyét ünnepli most országunk egyik legmiveltebb és legfejlettebb városa: Kassa. Szép és nemes versengés ez, mert önzetlen, mert harmóniára törekvő s mert polgári, társadalmi és nemzeti hatása nagy és jelentékeny. Kultúregyesületeink hivatott vezeterei csodákat beszélnek a magyar dal hatásáról. A nemzetiségeket a rosszindulatu izgatás elcsábítja tőlünk, de a magyar dal visszahódítja nekünk érzésüket, szívüket. Nemzetiségi vidéken a magyar melódia kedves hangzása a legerősebb kultúrtenyező. A legjobb barátunk s a legerősebb védőváruunk az idegenajku nép lelkében. Nemcsak nyelvben él a nemzet, hanem dalában is.

— Előre bejelentett rablás történt e hó 12-én éjjel, Lantos Józsefnél, Tokaj város pénztárnokánál. E napokban ugyan két ízben figyelmeztette az előjáróságot levelező lapon egy ismeretlen jóakaró, hogy vigyázzanak, mert e hó 13-án éjjel kirabolják Lantos Józsefet. Ami a fent jelzett időben be is következett. Az ismeretlen jóakaró az utcára szolgáló ablakon levő vasrostélyt kulccsal fölnyitották és az ablakot csirizes papírral beragasztván; benyomták. A szekrényekben levő összes ruhák zsebeit kikutatták és mintegy 100 kor. készpénzt és 60 kor. értékű aranyeműt magukhoz vevén, nyomtalanul eltávoztak.

— Harszerű céllövészet Sátoraljaujhely környékén. A m. kir. miskolci 10 honvéd gyalogezred 3. zászlóalja augusztus hó 21-én azaz Szerdán reggeli 7 órától délelőtti 11 óráig a sátoraljaujhelyi állomáson levő honvédszállalj legénységével harszerű céllövészetet tart Sátoraljaujhely és kis-Bányácska között a Ritka hegyen. Lövonal a Sátoraljaujhely—kisbányácskai múttól a Nagy-Hallgató felé. Veszélyeztetett községek: Sátoral-

jaujhely r. t. város, Ruda-Bányácska, Mikóháza, Kovács-Vágás, Kovcsvágási huta, Sompataki nagyhuta és Pálháza.

— Véres verekedés. Olasz Liszka és Tolcsva állomás melletti korcsmában, mint liszkai levelezőnk írja véres verekedés történt. E hó 15-én Olasz Liszkán búcsú volt s Zsadány községéből is többen ellátogattak Liszkára — amikor is haza téőben több paraszt legény ittasan a nevezett korcsmába ment és ott Princz korcsmárosnak fiát késekkel megszurkálva több helyen súlyosan megsebesítették. A nagy zajra és lármára összecsendült nép közül többen csendőrökért futottak. A zajban és zürzavarban a hős legénykék megugrottak, de a csendőrök mihamar kézrekerítették őket és a liszkai csendőrség laktanyájára kísérték, ahol is az előzetes nyomozás az igazi tettes kiderítése végett megindított.

— Sorsjáték. Az országos vöröskereszt egylet sárospataki vidéki választmánya a pénzügyminiszter engedélye alapján 20,000 darab 1 koronás sorsjegy kibocsátása mellett 4000 korona értékű ezüst nyereséget tárgyakat sorsol ki. A húzás 1902. január 11-én fog végbe menni.

SZINHÁZ.

** Műkedvelő előadás Király-Helmecen. Zoltán Gyula színtársulata, amely szombat óta élénk pártolás mellett játszik Király-Helmecen, e hó 21-én szerdán színre hozza a *Bort, Gárdonyi Géza* szép falusi történetét. Az előadás érdekességét emelni fogja, hogy az igazgató kérelmére a főbb szerepeket műkedvelők fogják játszani, még pedig elősmert jeles műkedvelők. *Baracs Imre* lesz *Bajusz Andor*, *Gőre* bíró *Isépy Zoltán*, *Baracs Matyi* pedig *Emőd László*. Az előadásra többen elmennek a közeli vidékekről is.

KÖZGAZDASÁG.

* Gazdasági tudósítónk Zemp'énvármegye minden részéről küldtek be hozzánk tudósítást az ideai termésről, amelyeket egy cikk keretében összegezzük.

A tudósításokat a próbacseplések után mutakozó eredmények után tették meg. Az eredmény bizony nem kedvező, a mit egyrészt a nagy szárazság, másrészt az időjárás szeszélyessége okozott. A késői terményeket, a kapás növényeket megjavította a július végi és augusztus eleji eső, s jó volt az ugarolásra és szántásra.

A próbacseplések eredményéből annyit meg lehet állapítani, hogy az ez ideai gabonatermés kisebb a tavalyinál, a minőség sem kitűnő, különösen nem az árpa. Az aratást, hordást, sőt a cséplést nagyobb részt már befejezték.

A *buzatermés* nálunk meghaladja a hat métermázsát. Vannak azonban vármegyék a hol a termés átlag még 5 métermázsánál is kisebb.

Az *őszi rozs* és a *kétszeres* cséplését csaknem mindenütt befejezték. Sok az aprószemű és hűtött rozs, különösen a Tisza vidékén. Nálunk kat. holdanként 5—6 mm. közt van a termés.

A *zab* aratása még csak a vármegye legfelsőbb vidékein tart, egyebütt már befejezték, sőt már be is hordták és el is cséplették. Zemplénvármegyében kat. holdanként 5—6 mm. közt van a termés.

A *kukorica* fejlődését még mindig az esőhiány hátráltatja. A *burgonya* fejlődését részint szárazság, részint túlnedvesség késlelteti. *Kerti vetemények, hüvelyesek és káposztafélék* néhol az esőzésekől nagyobb részt felüdültek. A *len* és *kender* nyüvése jobbára folyamatban van. A *dohány* nál a szárazság hatását csak részben tudja pótolni az eső. A *cukorrépa* és a *takarmányrépa* vetések általában ki elégték. A *rétek* sarjatermése gyöngén sikerült. A *legelő* k fűnövése sem kielégítő. A *szőlő* korai fajtái már értek. A *gyümölcs* termés bőséges

TANÜGY.

— Érettségi javító és pótló-teljes vizsgálatok. A kassai tankerületben a f. évi javító érettségi vizsgálatokat szeptember hó 9-én, hétfőn d. e. 8 órától kezdődőleg tartja meg Szieber Ede kir. főigazgató a kassai premontréi főgymnasiumban. Hivatalos leirata értelmében a javító vizsgálatra utasított tankerületbeli tanulók érettségi bizonyítványuk csatolása mellett f. évi augusztus hó 31-éig a kassai főgymnasiumi igazgatóságnál — s ne a tankerületi kir. főigazgatóságnál — egyszerű ajánlott levélben jelentkezzenek, hogy a javító-vizsgálatra meg fognak jelenni. — A pótló-teljes érettségi vizsgálatok írásbeli része szeptember 2-án veszi kezdetét.

— Nevelő-intézet. (Convictus). A sátoraljaujhelyi főgymnasium mellett a kegyesrendi tárházban már ez évben nevelő intézet állott fen. Ezen intézetről a főgymnasium által kiadott értesítő utolsó pontja jelenti, hogy továbbra is fenn fog állani, s azon szülők, kik fiaikat teljesen a tanári kar gondozására öhajják bizni, a sátoraljaujhelyi kegyesrendi tárház főnökségéhez forduljanak utbaigazításért és a feltételekről való pontos tájékoztatásért.

— A sátoraljaujhelyi állami polgári leányiskolához a vallás és közoktatásügyi miniszter *Bartó* Kamillia, *Szigethy* Lidia, özv. *Kasztnerné* Thuránszky Irma és *Bogdánffy* Malvin községi polgári iskolai tanítóinket segédtanítónökké nevezte ki.

— Az ungvári kir. bábaképző intézet igazgatósága lapunk utján is jelenti, hogy az idei őszi tanfolyam szeptember hó elsején kezdődik s az 1902. év január végén végződik.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Félre a pusztá jelszavakkal.

I. közlemény. Sátoraljaujhely, aug. 13.

— y. A mióta szálló igévé vált hazánkban a magyar ipar pártolása, annyi eredményt elértünk, hogy a közönség mutat némi érdeklődést e hazafias közügy iránt s nem egészen közömbös, hogy mire adja pénzét. Ha egyenként a saját szükségleteiket ott is vásárolják, a hol olcsóbban jutnak hozzá tekintet nélkül, hogy az az áru magyar gyártmány-e, vagy sem: a mikor másokról van szó, akár egysekről, akár közhatóságokról, testületekről, intézetekről, vállalatokról: akkor Argus-szemmel figyelik, hogy a magyar ipar megfelelő pártfogásban részesül-e, vagy hogy irázis a hazafias szállóige hangoztatása s a külföldi ipar produktumainak behozatala, fölhasználása általános visszatetszést, megbotrátkozást kelt.

Hála a magyarok Istenének s elismerés a kezdeményező magyar kormányoknak és mindazoknak, a kiknek e hazafias közérület fölkelése körül érdeme van: örvendhetünk, hogy már ennyire is vagyunk. Ez ugyan még alig több a semminél, de mégis csak valami. Eddig senki se törődött vele, hogy a mire szüksége van, hogy a mit vesz, honnan kerül s az áru honnan kerül s az érte járó keservesen szerzett pénzt hova adja, kinek fizeti? A magyar ember életéréjének legjavával a külföldet táplálta; verejtékének hullatásával megtermékenyített anyaföldünk gyümölcsét idegenek élvezték, mi csak a maradékon tengődünk. Ma már öntudatra ébredt a nemzet s kezd eszmélni, okosodni s kezdi belátni, hogy sohase lesz erős a magyar, ha örökkön örökké a külföld ipara nyeli el a pénzét. Fölhangzott a jelszó, hogy pártoljuk a magyar ipart s azóta visszhangozzák a hármash hegycérei, erről szól az irás, nyomtatás, erről folyik a beszéd országban szerte. Mindazonáltal nagyon messze vagyunk még ahhoz, hogy az ige testté váljék.

A szokás hatalma roppant erős, nehéz ezt leküzdeni. A magyar ember nagyon megszokta, hogy a külföld ruházza föl, a külföld butorozza be, a

magyar kereskedő is úgy beleléte magát a külfölddel való üzleti összekötésbe, hogy szinte szakítani se képes; azt hiszi, hogy a külföld ipari produktumai nélkül nem is állhat fön a magyar kereskedelem. S e fölfogásban ezidőszerint van is valami. A vevő közönség tulnyomó része mindig és mindenben az olcsóbbat, jobbat s szemrevalóbbat keresi. Nagyon kevés az olyan emberek száma, a kik tisztán a hazafiasság szemüvegén át nézik az árukat s hazafiasságból vásárolnak. Svalljuk be őszintén, a mint van, magyar ipar manapság még nincs, a külföld ipara áll s ha egyes szakmában föl is veszi a versenyt, sőt mi több, fölül is mulja a külföld iparát; nagyon sok ágazatban messze mögötte marad s nem képes a méltán támáasztható igényeket kielégíteni. Ez az egyik legfőbb oka annak, hogy a magyar ipar pártolására kiadott és erős visszhangot keltő jelszó marad s követőkre smegvalósulásra sajnos, nem igen talál.

Munkakiállítás. A sátoraljaujhelyi általános ipartestület most vasárnap, 18-án délelőtt 9 órától délután 5 óráig megtekinthető, jutalomdíjak és oklevelek kiosztásával végződő munkakiállítást rendez a vadászkiirt nyári nagytermében. Ezzel kapcsolatosan este világpóstával, tombolával és tekeversenynyel egybekötött zártkörű táncmultságot rendez.

MULATSÁGOK.

** A Kossuth-szobor alapja javára az e-bényei fürdőigazgatóság id. *Meczner* Gyulához a Kossuth-szobor bizottság elnökéhez az *Anna-bál* tisztajövedelme és felülfizetések címén 94 korona 75 fillért küldött be, amely az alapot kezelő vármegyei pénztárba már be is küldetett. Felülfizettek: *Balint* János 1. Füzesséry Ödön 5. *Paulay* Jenő 2. dr. *Kun* Zoltán 5. *Spisák* Gyula 1. *Balogh* Ferenc 2. dr. *Erős* János 2. *Nagy* Barna 15. dr. *Eber* Antal 5. *Hammersberg* Miklós 35. *Miklós* Béla 8. *Bordács* Antalné 2. koronát. Összesen 83 koronát. Fogadják a felülfizetők, a hazafias cél érdekében gyakorolt adakozásukért ez uton is a bizottság hazafias köszönetét.

** Műkedvelői előadás. A tokaji fiatalság a Sátoraljaujhelyben felállítandó *Kossuth szobor* javára e hó 11-én sikerült műkedvelői előadást rendezett. A *Betyár* kendőjét adták elő szép sikerrel. Különösen kitűntek ügyes játékkal: *Tóth* Ilonka, kinek szépen csengő szoprán hangja kellemes hatást tett. *Frits* Margit nehéz drámai szerepét helyesen fogta fel. Özv. *Eöt-vös* Kálmánétól és *Gönczy* Juliskától szintén sikerült alakításokat láttunk. A férfiak közül *Vajtkó* Tivadar és *Bárdos* Imre. E óadás után tánc volt kivilágos-kivirradtig. Felülfizettek: *Kozlik* István 1 K. 20 f., dr. *Engl* Jakab 1 K., *Kudász* Kálmán 1 K., *Frits* Károly (Rakacza) 30 fill., *Reiszman* Márton 30 fill., *Meisels* J. 30 fill., *Paraczkay* András (Zalkod) 1 K., dr. *Nánásy* Adolf (O.-Liszka) 1 K. 30 f., *Simon* József (Szerencs) 1 K. Kik fogadják ez uton is a rendezőség hálas köszönetét.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

Köziratokat a szerkesztőség nem ad vissza és névtelen levelekre nem válaszol. K. D. Ebben még nem mondhat bizonyosat a legbeavatottabb újságíró sem. Őszi róza. Mihelyst aktuálisabb lesz szívesen közöljük. Érdeklődő. A kereskedelemügyi miniszter most Bndapesten tartozkodik. A másik kérdésben a fővárosi lapok mindennap hoznak jelentést. Nem közölhetők. Sívár vágyak. — Az ölelés részletel (Tessék ezzel inkább a Figaróhoz fordulni).

Kiadja: **Éhlert Gyula.**

Vasuti menetrend.

Indul Ujhelyből:

<i>Budapest felé</i>	
Reggel gyors v. postával	7 óra 28 perc.
Délután személy v.	12 óra 13 perc.
Délután gyors v. postával	4 óra 02 perc.
Este vegyes v. postával	9 óra 10 perc.
<i>Kassa felé</i>	
Reggel személy v.	7 óra 06 perc.
Délután személy v. postával	1 óra 15 perc.
Este személy v. postával	8 óra 32 perc.
<i>Mező-Laborecz felé</i>	
Reggel vegyes v. postával	7 óra 06 perc.
Délután személy v. postával	1 óra 35 perc.
Este személy v.	8 óra 32 perc.
<i>Csap felé.</i>	
Reggel vegyes v. postával	7 óra 39 perc.
Délután gyors v. postával	1 óra 10 perc.
Délután személy v.	5 óra 06 perc.
Este gyors v. postával	8 óra 46 perc.

Érkezik Ujhelybe:

<i>Budapest felől</i>	
Reggel vegyes v. postával	6 óra 33 perc.
Délután gyors v. postával	12 óra 55 perc.
Délután személy v.	4 óra 39 perc.
Este gyors v. postával	8 óra 14 perc.
<i>Kassa felől</i>	
Reggel személy v. postával	7 óra 13 perc.
Délután személy v.	2 óra 52 perc.
Este vegyes v. postával	8 óra 31 perc.
<i>Mező-Laborecz felől</i>	
Reggel személy v.	7 óra 13 perc.
Délután személy v. postával	3 óra 30 perc.
Este vegyes v. postával	8 óra 31 perc.
<i>Csap felől.</i>	
Reggel gyors v. postával	6 óra 54 perc.
Délután személy v.	11 óra 53 perc.
Délután gyors v. postával	3 óra 41 perc.
Este vegyes v. postával	7 óra 56 perc.

Kordókat

használt petroleumosat, olajosat, kátrányosat vásárol a legmaga, sabb napiár mellett az első sátoraljaujhelyi petróleum-finomító részvénytársaság.

Kátrány

szőlőkaró bevonására és egyéb célokra jó minőségben métermázsánként **6 koronaért** kapható az első s.-a.-ujhelyi petróleum-finomító részvénytársaságnál.

Kellemes deákotthon Kassán.

Teljes ellátásra elfogadok 2—3 izrael tanuló. Gondos felügyelet, szorgalomra való serkentés, kitűnő ellátás és vallás-erkölcsös nevelés biztosított.

Szíves előjegyzések augusztus 25-ig.

Vedres Lipót,
nyug. tanító.

(Kovács-utca 30.)

Gimnáziumi tanulók

teljes ellátást és gondos felügyeletet találnak a főgimnázium közelében egy nyugalmazott tanárnál. Ugyanott a zongorában és német nyelvben is alapos oktatás nyerhető. Megkeresések „Nyugalmazott tanár” címre Barátság 820. sz. alá Sátoraljaujhelybe intézendők.

Hirdetmény.

A t. cz. közönség tudomására hozatik, hogy alulírott intézet földbirtokokra és S.-A.-Ujhelyben lévő házakra 10—50 évig terjedő

Törlesztési kölcsönöket

eszközöl.

A feltételekre vonatkozó bővebb felvilágosítással szolgál a

S.-A.-Ujhelyi Népbank mint Takarékpénztár.

HIRDETÉSEK

ZEMPLÉNI UJSÁG

számára jutányos áron felvételnek

a kiadóhivatalban. (Főtér 9. sz.)

Épületek, ingóságok, termények

tűz és jégkár elleni biztosítására,

továbbá: élet- és járadék biztosítások felvételére

ajánlkozik:

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

kerületi ügynöksége

S.-A.-UJHELYBEN, a „Zemplén” kiadóhivatalában.